כא: הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות

והתניא רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון א) מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר א] והרי הן כבכור מה בכור קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו אף מחוסר זמן קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו ואדיליף מבכור ניליף מקדשים מסתברא מבכור הוה ליה למילף שכן גואל מום תמורת אכילה אדרבה מקדשים הוה ליה למילף שכן ב] זכר קדוש במתנות פשוט אלא רבי שמעון העברה העברה גמיר היכי דמי טינוף אמר ג] ב) רבא כדאמרי רעותא דצלתא אצר חיותא ושמואל אמר בעבועי דדמא ג) וצריך להראותו לחכם חכם מנא ידע אמר רב פפא רועה חכם אמר רב חסדא הרי אמרו ד) ה) יצירת הוולד באשה ארבעים יום בעי רב חסדא ו) בבהמה בכמה אמר ליה רב פפא לאביי לאו היינו דזעירי דאמר ז) זעירי אין טינוף פחות משלשים יום ח) ההוא לקבל איתמר מצינו לוקח מעובד כוכבים לוקח מישראל מאי אמר רב בכור ודאי דאם איתא דבכרה אישתבוחי הוה מישתבח ליה ושמואל אמר בכור ספק סבר לשחיטה קא בעי ליה ורבי יוחנן אמר חולין ודאין מאי טעמא אם איתא דלא בכרה כיון דאיכא ט) איסורא אודועי הוה מודע ליה תניא כוותיה דרבי יוחנן דאמר חולין י) אם לא הודיעו י) הולך ושוחט ואינו נמנע לימא תיהוי תיובתא דרב ושמואל התם במוכר תליא מילתא הכא בלוקח תליא מילתא: **מתני'** י) רבי אליעזר בן יעקב אומר כ) בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר ד] ופטורה מן הבכורה: **גמ'** ל) תני רבי חייא מ) אינה מטמאה לא במגע ולא במשא ומאחר דאינה מטמאה לא במגע ולא במשא אמאי תקבר

כדי

והפניא. בנימותא: **והרי הוא.** כלומר ובדבר זה יש לו דין בכור: **מה בכור קדוש לפני זמנו.** שהרי קדושתו מרחם: **אף מעשר קדוש לפני זמנו.** דמחוסר זמן נכנס לדיר: **לילף מקדשים.** משלמים שאין יכול להקדישן מחוסר זמן שאין קדושה חלה עליהן כדאמרינן בתורת כהנים ע) ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה' פ) אין לי אלא לאשה מנין אף להקדיש תלמוד לומר לקרבן: **שכן גואל מום תמורה אכילה.** בכור ומעשר אין נפדין דבבכור נאמר (במדבר יח) לא תפדה ובמעשר (ויקרא כז) לא יגאל אבל קדשים נפדין י) במומן. (א) וקדושין במומן קדושה גמורה מה שאין כן בקדשים כדאמרינן בפירקין לעיל (דף יד.) כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן כו' חוץ מבכור ומעשר. ובכור ומעשר אין תמורתן קריבה דכתיב לא תפדה קדש הם את דמם תזרוק וגו' צ) ואמרינן הן קריבין ואין תמורתן קריבה במסכת תמורה בפרק אלו קדשים (דף כא.) אבל שאר קדשים תמורתן קריבה כדאמרינן בפירקין דלעיל (ד' יד:) רק קדשיך ק) אלו התמורות: **אכילה.** בכור ומעשר נאכלין במומן זה לישראל וזה לכהן אבל קדשים שנפל בהן מום נפדין: **פשוט זכר קדוש במתנות.** מעשר וקדשים נוהגין בפשוט ואינם צריכין להיות זכרים וצריכים להקדישם בידים ואינם ממתנות כהונה ה] ומעשר ר) ושלמים נאכלין לבעלים כדמפרש בפרק מעשר בהמה (לקמן דף נ.) דמעשר ו] הוי שלמים אבל בכור לאו פשוט הוא ואינו נוהג אלא בזכרים ואין צריך להקדישו דמרחם קדוש וממתנות כהונה הוא: **העברה העברה.** והעברת כל פטר רחם הזכרים ש) כל אשר יעבור תחת השבט ת): ז] **אצר חיותא.** נעצר רחמה ונימוק העובר: **בעבועי** ח] **דמא.** פולטת אבעבועות של דם: **להראותו לחכם.** לידע אם עובר היה ותיפטר מן הבכורה: **ארבעים יום.** דהמפלת ט] יום ארבעים צריכה לישב ימי טומאה א) וטהור בציר מהכא מיא בעלמא הוא: **בבהמה בכמה.** י] שתהא משקבלה זכר עד הטינוף דנימא ולד הוא ומיפטרא מן הבכורה: **לאו היינו דזעירי.** יא] לסד"א דהכי אמר דשלשים יום יב] שהוה ב) הולד להכראות וביום ל"א נימוק ויוצא (והכי קאמר זעירי אין טינוף מעכב בלידה יג] שאינה מתעברת ולד אחר פחות משלשים יום): **לקבל איתמר.** יד] משהפילה את עובר ג) ראשון אינה מקבלת זכר עד שלשים יום אבל בימי יצירת הולד לא איירי: **מצינו לוקח מן העובד כוכבים.** מה דינו כדתני מתניתין (יט:): **אישתבוחי משתבח ליה.** המוכר אומר קונה שכבר ביכרה טו] ואין צריך עוד ליתן ולדה לכהן: **ספק.** והאי דלא אשמעה מוכר נהכי דסבר לשחיטה בעי לה: **אם לא הודיעו.** בארבעה פרקים בשנה מוכר שמכר פרה לשחוט וכו ביום מכר בנה לאחר לשחוט צריך להודיעו אמה מכרתי (ב) לשחוט ואם לא הודיעו הולך לוקח ושוחט לבן ואינו צריך לחזור ולשאל אם היום נשחטה האם: **התם במוכר תליא** טז] **רחמנא.** שצריך להודיעו כדאמרינן בשחיטת חולין (פג:) יום אחד (ויקרא כב) יום המיוחד טעון כרוז דהיינו יום המיוחד ארבעה פרקים בשנה מיוחדין לכך יז] שיטעון מוכר להכריז אמה מכרתי לשחוט: **הכא בלוקח תליא מילתא.** דכתיב (דברים טו) בבקרך ובצאנך דמי שהבהמה שלו עליו להפריש בכורותיו: **מתני' הרי זו תקבר.** התורה לאסורה בהנאה דשמא ולד זכר היה שנימוק וקדוש בבכורה ביליתו יח]: **גמ' אינה מטמאה** יט] **במגע ובמשא.** כנבילה. השתא ס"ד משום דלא חיישינן שמא ולד כ] נימוק (ג) ק] לאמאי תקבר:

ומשני

ר) ויש כא] ממנו שילדו עכשיו פירוש שילדו למקוטעין ויש מהן שילדו לאחר זמן ואת"כ כב] אומרים כאן בבהמה טמאה כאן בבהמה טהורה כלומר לא פליגי ופריך הא כתיב ש) הידעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות תשמור תספור ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה ופירוש תספור ירחים תמלאנה כג] דאינה יולדת למקוטעין ומשני היא טהורה בבהמה טמאה כלומר דאינה יולדת למקוטעין אבל בהמה טהורה יולדת למקוטעין ובשמעתין כד] פלוגתא בבהמה טהורה: **אף** מחוסר זמן קדוש לפני זמנו. והא דאמר בתמורה פרק אלו קדשים (דף יט:) הרי מחוסר זמן דלא חזי ואמר רבי שמעון קדוש היינו במעשר בהמה כדמוכח הכא דפליגי ר' שמעון ורבנן אבל בשאר קדשים מודה אפילו ר' שמעון ת): **שכן** גואל מום כו'. הא דלא קאמר נמי ואין בא"ס מחולה לארץ כשאר קדשים כה] משום דפלוגתא היא התם בגמרא תמורה (דף כא.): **אכילה.** פירש בקונט' שנאכלין במומן בלא פדיון וקלא קשה הא כו] מכלל גואל הוא ונראה לפרש דמשונה אכילתה משאר פסולי המוקדשין דאין נשחטין באיטליז כו] ונמכרים באיטליז ונשקלים בליטרא ומדאורייתא הוא כדמשמע בפרק קמא דתמורה (ד' ח.) ובסוף חלק (סנהדרין ד' קיב:) גבי עיר הנדחת דממעט בכור ומעשר מדכתיב בהמה מי שנאכל בתורת בהמתך יצאו בכור ומעשר שאין נאכלין בתורת בהמתך דתנן כל פסולי המוקדשין נמכרין באיטליז חוץ מן הבכור ומעשר: **העברה** העברה כח] גמירי. ואף ע"ג דליכא למילף נמי תחת תחת מקדשים א) כדאמר בפ"ק (לעיל ד' יב.) כט] בהמה שיש בה מקלת סימנין הכא לענין קידוש שייך למילף טפי מהעברה דמשמע כל אשר יעבור תחת השבט לשון קידוש ל]: **אשתבוחי** משתבח ליה. פירש בקונטרס שכבר ביכרה ולא תסתכן בלידה עוד אבל עובד כוכבים אי נמי א"ל הכי אין בדבריו אמת ויש ללמוד מפירושו דעובד כוכבים אפילו מסיח לפי תומו אינו נאמן להשביח מקחו אומר כן ועוד יש לפרש דאישתבוחי דהכא היינו שכבר נפטרה מן הבכורה לא]: **רבי** יוחנן אמר חולין ודאי. בהלכות גדולות פסק כר' יוחנן ובבילה (דף ד:) אמרי' רב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן ובפ' מי שהוציאוהו (עירובין ד' מו:) אמרינן שמואל ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן: **התם** במוכר תליא מילתא. שיודע המוכר בלוקח שקונה לשחוט ועובר לב] בלאו דולפני עור אם אינו מודיעו דלוקח לא איבעי ליה לאסוקיה לדעתיה שמכר אמה או בתה: **הכא** בלוקח תליא מילתא. שעליו לחקור בבהמתו אם היא חייבת בבכורה: **בהמה** גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר. אע"פ דתנא בפרק בהמה המקשה (חולין דף עז.) המבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים כדמפרש התם משום לג] דנסמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות הכא שאני כדמפרש בגמרא כדי לפרסמה שנפטרה מן הבכורה ומה שאינו דוחק בגמרא לומר כן אלא משום דרבי חייא דקאמר וכי מאחר דאינה מטמאה לא במגע ולא במשא אמאי תקבר ומשני כדי לפרסמה כו' בלאו הכי לד] צריך היה טעם דפרסום אלא לה] אדאמר ר' חייא לא ניחא ליה כל כך שתקבר מטעם פרסום כיון דלאפי' לו] יודע שילדה דבר הקדוש לא בעיא קבורה משום דבטלי:

רבי

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ד מהל' בכורות הל"א טוש"ע יו"ד סי' שטו סעיף ו:

ב [מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הל"א טוש"ע יו"ד סי' קלד סעי' בן]:

יג ג ד מיי' פ"ד מהל' בכורות הל"ב:

יד ה מיי' שם הל"ג טוש"ע יו"ד סי' שטו סעיף ו:

טו ו מיי' פ"ב מהל' שחיטה הלכה יד טוש"ע יו"ד סי' טז סעי' ו:

טז ז מיי' פ"ד מהל' בכורות הלכה יב סמג עשין ריא טוש"ע יו"ד סי' שטו סעי' ז:

יז ח מיי' פ"א מהל' אבות הטומאה הל' טו:

* * *

מוסף רש"י

בעבועי דדמא. שמגלגלת ומוליאה דם דרך רחם והוא הולד שנימוק ויצא, הלכך הבא אחריו אינו בכור (נדה נו.). אין טינוף פחות משלשים יום. דאינה מקבלת זכר עד ל' יום (לעיל כ:). בהמה גסה. שלא היה לה ולד מעולם (נדה כו:). הרי זו תקבר. שספק שהוא מינו של בכור (שם). ופטורה מן הבכורה. שאם תלד עוד אין ולדה לכהן (שם). אינה מטמאה. לאתו הרה (שם). ומאחר דאינה מטמאה. אלמא לא חיישינן לולד, אמאי תקבר (שם).

* * *

שיטה מקובצת

א] להתעשר והרי הוא כבכור. עי' בתוס' ובתוס' דף קיד ע"ב: ב] שכן פשוט זכר קדוש במתנות אלא ר"ש: [illegible] היינו טעמא כדי [illegible] לכל אבל התם אין [illegible] דכ"ע ידעי דפטורה [illegible] ושליא הפילה דשליא [illegible] לד לפטור דאין שליא [illegible] ולד וטעמא דמותרת [illegible] ולא בעי קבורה [illegible] התם: יט] מטמאה [illegible] במגע: כ] ולד היה [illegible] ופרכינן אמאי: כא] ויש מהן שילדו: כב] ואת"כ אומר שם כאן: כג] תמלאנה משמע ראינה: כד] ובשמעתין היא פלוגתא: כה] קדשים כדתניא בתמורה כו' אלו קדשים משום: כז] הא בכלל גואל: כח] באיטליז ואין נמכרין באיטליז ואין נשקלין בליטרא: כט] העברה גמור: ל] בפ"ק גבי נדמה שיש: לא] קידוש דכל אשר יעבור [illegible]

מסורת הש"ס

א) לקמן ט. נו: תמורה יט., ב) [כריתות ליתא רבן], ג) [נדה ל. ע"ש], ד) [לעיל כ.], ה) חולין פג., ו) נדה פג., ז) [שם], ח) [תמורה פרשה מן], ט) [ויקרא כג], י) מום דקדים במומן ל"ק, כ) [במדבר יח], ל) [דברים יב], מ) דמעשר ל"ק, נ) [שמות יג], ס) [ויקרא כז], ע) יטהרה ונלע"ר ל"ק, פ) [שוהם], צ) גפ"ר: ליאמר משהתחילה להתעבר, ק) וקא פריך לאמי ל"ק, ר) יש מהן ל"ק, ש) [ליתא לגמ], ת) [ועי' תוס' תמורה יט: ד"ה אף וכו'], א) כדאמרי בפ"ק גבי בכמה ל"ק.

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שכן גואל וכו' אבל קדשים נפדין במומן בכור ומעשר קדושין במומן: (ב) ד"ה אם לא וכו' אמה מכרתי היום לשחוט: (ג) ד"ה אינה מטמאה וכו' נימוק ולהכי פריך אמאי תקבר:

* * *

רבינו גרשום

יום אם נכנס לדיר להתעשר מיפלגי. לתנא קמא אין נכנסין לר' שמעון נכנסות: והתניא. מיועא: מה בכור קדוש לפני זמנו. בשעת יציאתו מרחם: וקרב לאחר זמנו. לאחר ח' ימים: אף מחוסר זמן קדוש לפני זמנו. מעשר וקרב לאחר זמנו: לילף מקדשים. שאינן קדושין עד יום ח': שכן גואל מום תמורת אכילה. בכור ומעשר אין נגאלין דכתיב אך בכור שור לא תפדה. ובמעשר כתיב לא יגאל אבל קדשים נפדין. בכור ומעשר קדשי' אפילו בעלי' מומין דכתיב במעשר טוב ברע. ובבכור שנולד בעל מום קדוש. קדשים אין דינן להתקדש אלא תמימים א] בכור ומעשר (ליכא) תמורה דבבכור ליליף העברה ממעשר ובמעשר כתיב לא ימיר ואין תמורתו קרבה. קדשים תמורתן קרבה: בכור ומעשר נאכלין לבעלים במומן בלא פדיון וקדשים אין נאכלין אלא בפדיון: שכן פשוט זכר קדוש במתנות. מעשר וקדשים אין נוהגין אלא בפשוט ונוהגין בזכרים ובנקבות. ומעשר וקדשים צריך להקדישן מה שאין כן בבכור. ומעשר וקדשים קלים אינה מתנה לכהן כך. [בכור] מתנה לכהן כדתניא בפ' [הזרוע (חף קי"ל) כ"ד] מתנות כהונה והכי כי הני: אלא ר' שמעון העברה העברה גמר. מה בכור קדוש מחוסר זמן אף מעשר נמי: עצר חיותא בשחיה עוצרת רחמה והוציאה טינוף: בעבועי דמא. שפולטת דם: להראותו לחכם. אי הוי טינוף גמור אי לא: בבהמה כמה. כלומר כשהפילה לידע אם נפטרה מבכורה: אין טינוף פחות מל' יום. ומשמע דהיינו יצירת הוולד: ההיא דזעירי לקבל איתמר. דמאחר שמתחלת לטנף אין מקבלת זכר עד ל' יום. וביהא לא ידעינן בבהמה נוצרה ואית דאמר ההוא לקבל איתמר דקודם שמקבלת העיבור מטנפת ל' יום אבל יצירה לא ידענא. למיה: מצינו לוקח מעובד

כוכבים. כבר פסק דין לוקח בהמה מעובד כוכבים: אשבוחי הוה מישתבח ליה, שהיה אומר לו הוי יודע שבת ולדות היא ועוד [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones